

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ВІЙСЬКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань Соціально-поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Військова психологія
Викладач (і)	Пілецька Любомира Сидорівна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	lybomyra.piletska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розгляд актуальних проблем військової політики і безпеки України, специфіці діяльності психолога у військовому підрозділі в мирний і воєнний час, а також проблемам соціально-психологічного супроводу діяльності психолога у військовій сфері. Важливим в курсі є виконання індивідуальних практичних завдань, які спрямовані на формування фахових компетентностей майбутніх психологів в сфері військової діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування високого рівня готовності майбутніх психологів до здійснення професійних функцій в галузі військової психології; формування когнітивної компетентності психолога як світоглядної здатності на основі різних суміжних галузей психології; набуття соціально-комунікативної компетентності як здатності презентувати психологічні знання та здійснювати соціально-психологічний супровід військовослужбовців різних категорій; емоційно-вольової компетентності як здатності до саморегуляції власної діяльності; ціннісно-мотиваційної компетентності як розуміння значущості ролі соціального психолога у ЗСУ; рефлексивно-особистісної компетентності як критичної оцінки власної професійної діяльності. Цілями курсу є: сформулювати розуміння місця і ролі військової психології в контексті військової політики і безпеки України; сформулювати розуміння про зміст та функціональні обов'язки діяльності психолога у ЗСУ у мирний і військовий час; сформулювати у майбутніх психологів психологічну стійкість до психотравмуючих факторів сучасної війни, навчання методам саморегуляції, надання першої психологічної допомоги за умов травматичних ситуацій, підвищення адаптивності до бойових умов, підвищення рівня професійних і бойових навичок та вмінь.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії, професійно володіти соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

Фахові компетентності:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни		
	Загальна кількість годин	
Вид заняття	Денна форма	Заочна форма
лекції	12	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	6
самостійна робота	60	78

Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Основна	
6	053 Психологія	3	Основна	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	заняття	сам. роб	
Тема 1. Військова психологія як наука і навчальна дисципліна. Основні форми роботи психолога в ЗСУ	2/2		6/10	
Тема 2. Психологічна підготовка особового складу ЗСУ	2		4/8	
Тема 3. Соціально-психологічна адаптація військовослужбовців		2/2	2/8	
Тема 4. Особливості військової дисципліни		2	8/8	
Тема 5. Урахування індивідуально-психологічних особливостей військовослужбовців в роботі психолога з особовим складом		2/2	8/10	
Тема 6. Психологія особистості військовослужбовця	2/2	2	8/8	
Тема 7. Характеристика основних психічних станів військовослужбовців	2	2/2	8/10	
Тема 8. Перша психологічна допомога постраждалим у надзвичайних ситуаціях внаслідок військових конфліктів		4	8/8	
Тема 9. Соціально-психологічна характеристика військових колективів	2/2			
Тема 10. Психологія інформаційних війн	2	2	8/8	
Тема 11. Формування резильєнтності військовослужбовців з метою збереження ментального здоров'я		2		
	ЗАГ.:	12/6	18/6	60/78

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Методи оцінки знань студентів та відсоток, що виділяються для кожного методу оцінки: <ul style="list-style-type: none">- Проходження тестів за лекціями – 10 б- Практичне завдання 1 – 5 б.- Практичне завдання 2 – 5 б.- Практичне завдання 3 – 5 б.- Усні відповіді на семінарських заняттях -18б.- Контрольна робота – 7 б.- Екзамен – 50 б.
---	--

Вимоги до письмової роботи	Критерії оцінювання практичних завдань Практичне завдання № 1 Презентація діагностичної карти психічних станів військовослужбовців з апробацією (1 методика) в студентській групі. 5 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі: самостійно розроблена презентація діагностичної карти психічних станів військовослужбовців за відповідними характеристиками і показниками; студент апробує за вибором 1 методик у студентській групі; робить обґрунтовані висновки про переваги і недоліки зазначених технік і результати від досягнутого впливу. Матеріали оформлені в письмовому вигляді і здані вчасно. 4 бали (добре) – завдання виконано в повному обсязі: самостійно розроблена презентація діагностичної карти психічних станів військовослужбовців за відповідними характеристиками і показниками; студент не апробує за вибором 1 методик у студентській групі; робить часткові висновки про переваги і недоліки зазначених технік і результати від досягнутого впливу. Матеріали оформлені в письмовому вигляді і здані вчасно. 3 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, розроблена діагностична карта не відповідає поставленим завданням, студент не володіє інструкцією до методик. Висновки фрагментарні. Необґрунтовані. Робота оформлена частково або відсутня, подана невчасно. 2 балів (незадовільно) – виконана лише частина завдання, яка містить істотні помилки у змісті. Матеріали неадаптовані і не розкривають поставлені завдання. 1 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання.
----------------------------	--

0 балів – завдання відсутнє.

Практичне завдання № 2 Презентація опису ситуацій з деструктивними проявами в командному спілкуванні у військовому підрозділі.

5 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі відповідно до розуміння проявів деструктивного спілкування, проілюстровано конкретними прикладами реальних ситуацій. Виконане завдання відображає здатність студента аналізувати діяльність психолога у військовому підрозділі, виокремлювати основні та другорядні функції. Студент проявляє здатність презентувати опис виробничих ситуацій з деструктивними проявами командного спілкування. Виконана та вчасно здана письмова робота.

4 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі відповідно до розуміння проявів деструктивного спілкування, проілюстровано конкретними прикладами реальних ситуацій. Виконане завдання відображає здатність студента аналізувати діяльність психолога у військовому підрозділі, виокремлювати основні та другорядні функції.

Студент затрудняється презентувати опис виробничих ситуацій з деструктивними проявами командного спілкування. Невчасно здана письмова робота.

3 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, або прослідковується порушення запропонованої схеми, відсутність окремих ознак деструктивного спілкування. Робота здана невчасно.

2 бали (незадовільно) – завдання не відображає поставлене завдання, студент не аналізує та не виокремлює основні ознаки деструктивного спілкування в організації. Можливі усні доповнення до виконаного завдання. Робота здана невчасно.

1 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано. Робота відсутня. Можливі усні доповнення та коментарі щодо поставленого завдання.

0 балів – завдання відсутнє.

Практичне завдання № 3. Демонстрація та аналіз портфоліо антистресових технік саморегуляції військовослужбовців

5 балів (відмінно) – завдання виконано в повному обсязі: складене структуроване портфоліо антистресових технік в роботі з військовослужбовцями. Обґрунтовано переваги і недоліки зазначених технік, з демонстрацією в студентській групі Зроблено висновки. Оформлена письмова робота.

4 балів (добре) – завдання виконано в повному обсязі: складене структуроване портфоліо антистресових технік в роботі з військовослужбовцями. Обґрунтовано переваги і недоліки зазначених технік, з д демонстрацією в студентській групі

	<p>Зроблено неповні висновки. Оформлена письмово робота, але невчасно здана.</p> <p>3 балів (задовільно) – завдання виконано не в повному обсязі, підібрані техніки не слугують покращенню саморегуляції військовослужбовців і не є науково обґрунтованими. Висновки фрагментарні. Не обґрунтовані. Робота оформлена частково або відсутня.</p> <p>2 бали (незадовільно) – завдання виконане частково. Висновки відсутні. Можливі усні доповнення до виконаного завдання.</p> <p>1 бали (незадовільно) – завдання практично не виконано, складається з окремих малозмістовних тез, які за своїм змістом не відображають суті завдання.</p> <p>0 балів – завдання відсутнє.</p>
Семінарські заняття	<p>Критерії поточного оцінювання здійснюються за 5-бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролі.</p> <p>«Відмінно» (5) 5 балів – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях студента чітко простежується вміння аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Студент опирається у знаннях не тільки на лекційний матеріал та навчальні посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень.</p> <p>«Добре» (4) 4 бали – тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату.</p> <p>«Задовільно» (3) 3 бали – існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Студент не дає відповіді на всі питання плану семінару.</p> <p>«Незадовільно» (2) 0 балів – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні.</p>
Навчання за індивідуальним графіком і пропущені заняття	Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі тестові і практичні завдання згідно графіку консультацій.

7. Політика курсу

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними, незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять, а також захисту розробки на занятті (по 5 балів за кожну розробку). За участь студента в студентській олімпіаді і за виступ на звітній науковій конференції додається 5 балів.

8. Рекомендована література

Базова

1. Варій М. Й., Козяр М. М., Коваль М. С. Військова психологія і педагогіка / М. Й. Варій. Львів: «Сполох», 2003. 624 с.
2. Військова психологія. Конспект лекцій / Електронний ресурс: <http://uadoc.zavantag.com/text/2148/index-1.html>
3. Бондарев Г.В. Основи військової психології : навчальний посібник. Харків, 2020. 272 с.
4. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
5. Методичні рекомендації щодо проведення психологічної підготовки особового складу Збройних Сил України. К., 2012. 214с.
6. Ягупов В. В. Військова психологія: Підручник /В. В. Ягупов. Київ: Тандем, 2004. 656 с.
7. Балашова С. П., Васильєв С. П., Дубровинський Г. Р. Практичний курс військової психології. Навчальний посібник / С.П. Балашова. Ч.ІІ. К., 2013. 170с.
8. Екстремальна психологія: Підручник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. 502 с.
9. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К., 2003. 376 с.
10. Психологія професійного вигорання військовослужбовців [Текст]: монографія / за наук. ред. А. В. Фурмана. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 220 с.
11. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації [Текст]: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 160 с.
12. Лісовський П. М. Військова психологія: методологічний аналіз [Текст]: навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 290 с.

Допоміжна

1. Глушкова Т.О. Профілактика суїцидів у військових частинах. Методика роботи у військових частинах України, щодо вивчення та профілактики суїцидальних явищ серед військовослужбовців // Практична психологія та соціальна робота. 2000. №2 с. 27-29.

Інформаційні ресурси

<http://www.mil.gov.ua/>

Викладач: Любомира ПЛЕЦЬКА